

Środowisko naturalne w Stanie Illinois: Liście w naszym otoczeniu

Nie musimy podróżować do egzotycznych miejsc aby zobaczyć fascynujące rośliny i zwierzęta, o których możemy się wiele nauczyć w domu, lub w szkole! Zaczynając od fiołków i trawy do dębów i sosen, rośliny Stanu Illinois są tak blisko nas, jak najbliższy park lub szkolny plac zabaw. Ucząc się o liściach, przedszkolaki uczą się wiele o otaczających nas roślinach, osiągając jednocześnie poziom zgodny z normami rozwojowymi wyznaczonymi przez Illinois Early Learning and Development Benchmarks 2.C.ECa, 5.C.ECa, 8.A.ECa, 11.A.ECa, 11.A.ECd, 12.A.ECa i 25.B.ECa.

Zabierz dzieci na spacer i pozbieraj z nimi liście.

- Podaj każdemu dziecku torebkę, aby mogło wypełnić je liśćmi. Nawet jeśli w czasie spaceru w waszej okolicy, znajdziecie tylko palusznik krwawy (trawę) i mleczce, dzieci nadal dowiedzą się czegoś nowego o liściach.
- Zachęć dzieci aby patrzyły się i w górę, i na dół, oraz aby dokładnie przyjrzały się liściom rosnącym na roślinach w parku, w ogrodach i w szczelinach w chodniku! Weź pod uwagę, że z drzew liście opadają o każdej porze roku, nie tylko na jesień. Na wiosnę jak i w lecie, ostrożnie utnij liście z traw, krzewów, oraz kwitnących roślin. Zimą zbierz liście lub igły z roślin zimozielonych, na przykład: bukszpan, sosna, lub jodła. (Poproś o zgodę właściciela zanim zaczniesz zbierać liście z prywatnej nieruchomości.)
- Upewnij się, że potrafisz wraz z dziećmi rozpoznać liście, które mogą je zranić, na przykład: sumak jadowity (poison ivy) i oset (thistle). Jeśli nie jesteś pewna, czy jest bezpiecznie dotknąć liść, poradź dzieciom aby ich unikały. Upewnij się aby dzieci dokładnie umyły ręce po dotknięciu liści i uciętych roślin. Niektóre dzieci mogą być uczulone na otaczające nas rośliny.

Podziel się z dziećmi wiedzą wziętą z różnych źródeł.

- Zaprosz lokalnego eksperta aby dzieci mogły nauczyć się czegoś nowego o drzewach jak i innych roślinach liściastych. Odwiedź lokalny ośrodek akademicki, ośrodki natury, ośrodki Jamesa Audubona (Audubon Society) oraz naukowe stowarzyszenie przyrodnicze.
- Poproś bibliotekarza aby pomógł wam w znalezieniu książek ze zdjęciami liści, przyrodniczych czasopism, łamigłówek oraz szkolnych ekspozycji.
- Skontaktuj się z Illinois Department of Natural Resources i zamów ich piękne plakaty, wliczając w to „Illinois Woodland Wildflowers”, „Fall Colors”, and „Trees: Seeds and Leaves”. Po więcej szczegółów, odwiedź stronę <https://www.dnr.illinois.gov/publications/>.

Zasugeruj dzieciom aby przyjrzały się zebranych przez siebie liściom.

- Zapytaj dzieci: „Co możecie mi powiedzieć o liściach?”. Zapisz ich wypowiedzi i pytania.
- Pokaż dzieciom książki zawierające wzory liści, wykonane przez artystów Andy Goldsworthiego i Loisa Ehlerta. Zachęć dzieci aby wykonały własne wzory z liści.
- Zauważ, że ty, razem z przedszkolakami także uczysz się czegoś nowego o liściach. Pomóż dzieciom zauważyć różnicę pomiędzy prostymi jak i połączonymi liśćmi. Zapoznaj dzieci ze słowami opisującymi części liścia na przykład: żyłka, żdźbło i krawędź.
- Poproś dzieci aby pomyślały o sposobach sortowania swoich liści (na przykład według koloru, rozmiaru lub kształtu).
- Wy tłumacz przedszkolakom, że ludzie umieją rozpoznać gatunki roślin, patrząc na ich liście. Pokaż dzieciom jak pomocny jest przewodnik przyrodniczy w rozpoznawaniu roślin. Pomóż dzieciom zauważyć kształt liści, ich rozmiar oraz budowę.
- Dowiedz się o łatwych sposobach suszenia liści aby dzieci mogły dać je na wystawę.

English Title: Natural Illinois: Leaves Are All Around

13 Children's Research Center
University of Illinois at Urbana-Champaign
51 Gerty Dr. • Champaign, IL 61820-7469
Telephone: 217-333-1386
Toll-free: 877-275-3227
E-mail: iel@illinois.edu
<http://illinoisearlylearning.org>

